Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

14. märts 2019*

Eelotsusetaotlus – Sotsiaalkindlustusskeemid – Invaliidsushüvitised – ELTL artiklid 45 ja 48 – Töötajate vaba liikumine – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Liikmesriikide erinevad hüvitisskeemid – „Esialgne töövõimetusperiood“ – Kestus – Töövõimetushüvitise määramine – Võõrtöötajate ebasoodsam kohtlemine

Kohtuasjas C-134/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel arbeidsrechtbank Antwerpeni (Antwerpeni töökohus, Belgia) 8. veebruari 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. veebruaril 2018, menetluses

Maria Vester

versus

Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president F. Biltgen (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský ja L. S. Rossi,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– M. Vester, esindaja: *advocaat* D. Volders,

– Belgia valitsus, esindajad: M. Jacobs, L. Van den Broeck ja C. Pochet,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja C. S. Schillemans,

– Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja M. van Beek,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 45 ja 48, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72; parandus ELT 2009, L 202, lk 90) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse nr 883/2004 rakendamise kord (ELT 2009, L 284, lk 1).

2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses M. Vesteri ja Rijksinstituut voor ziekte-en invaliditeitsverzekeringi (riigi haigus- ja invaliidsuskindlustuse amet; edaspidi „INAMI“) vahel seoses viimati nimetatu keeldumisega maksta M. Vesterile töövõimetushüvitist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 883/2004

3 Määruse nr 883/2004 I jaotise „Üldsätted“ artiklis 6 on sätestatud:

„Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, siis pädev asutus liikmesriigis, mille õigusaktide kohaselt:

– hüvitiseõiguste saamine, säilimine, kestus või taastamine,

[…]

mille tingimuseks on kindlustus-, töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemis- või elamisperioodide täitumine, võtab vajalikul määral arvesse teises liikmesriigis täitunud kindlustus-, töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemis- või elamisperioode, nagu oleks tegemist kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodidega.“

4 Määruse nr 883/2004 II jaotise „Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine“ artikli 11 lõike 3 punktis c on sätestatud:

„Arvestades artiklites 12–16 sätestatut:

[…]

c) isiku suhtes, kes saab töötushüvitisi kooskõlas artikliga 65 elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte.“

5 Määruse nr 883/2004 III jaotise 5. peatükis „Vanadus- ja toitjakaotuspensionid“ on artiklid 50–60.

6 Selle määruse artikli 51 „Erisätted perioodide liitmise kohta“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kui liikmesriigi õigusaktidega on teatavate hüvitiste andmise tingimuseks seatud kindlustusperioodide täitumine üksnes erivaldkonnas töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega või kutsealal, mida reguleeritakse töötavate või füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate isikute eriskeemiga, võtab selle liikmesriigi pädev asutus teise liikmesriigi õigusaktide alusel

täitunud perioode arvesse üksnes siis, kui need on täitunud vastava skeemi alusel või kui see nii pole, samal kutsealal või kui see on asjakohane, samas tegevusvaldkonnas töötades või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes.

Kui sel viisil täitunud perioode arvesse võttes ei vasta asjaomane isik eriskeemi alusel hüvitiste saamise tingimustele, võetakse nimetatud perioode hüvitiste andmisel arvesse üldskeemi alusel või kui see pole võimalik, siis vastavalt tööliste või teenistujate suhtes kohaldatava kindlustusskeemi alusel, tingimusel et asjaomane isik on olnud seotud ühega nendest skeemidest.

2. Liikmesriigi eriskeemi alusel täitunud perioode võetakse arvesse üldskeemi alusel hüvitiste andmisel või kui see pole võimalik, siis vastavalt tööliste või teenistujate suhtes kohaldatava kindlustusskeemi alusel, tingimusel et asjaomane isik on olnud seotud ühega nendest skeemidest, isegi kui neid perioode on juba arvesse võetud viimati nimetatud liikmesriigi eriskeemi alusel.“

7 Nimetatud määruse artikli 52 „Hüvitiste määramine“ lõikes 1 on sätestatud:

„1. Pädev asutus arvutab makstava hüvitise suuruse:

a) kohaldatavate õigusaktide alusel üksnes siis, kui hüvitiste määramise tingimused on täidetud ainult siseriiklike õigusaktide alusel (sõltumatu hüvitis);

b) arvutades teoreetilise suuruse ja sellest tuleneva tegeliku suuruse (*pro rata* hüvitis) järgmiselt:
   i) hüvitise teoreetiline suurus võrdub hüvitisega, mida asjaomane isik võiks taotleda, kui kõik kindlustus- ja/või elamisperioodid, mis on täitunud teiste liikmesriikide õigusaktide alusel, oleksid täitunud hüvitise määramise kuupäeval kohaldatavate õigusaktide alusel. Kui nende õigusaktide alusel ei sõltu hüvitise suurus täitunud perioodide kestusest, loetakse selline hüvitise suurus hüvitise teoreetiliseks suuruseks;
   ii) pädev asutus määrab seejärel kindlaks *pro rata* hüvitise tegeliku suuruse, korrutades teoreetilist suurust tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel enne riski materialiseerumist täitunud perioodide kestuse ja kõikide asjaomaste liikmesriikide õigusaktide alusel enne riski materialiseerumist täitunud perioodide kogukestuse suhtega.“

8 Sama määruse artikli 57 „Alla aasta kestvad kindlustus- või elamisperioodid“ lõikes 1 on sätestatud:

„Olenemata artikli 52 lõike 1 punktist b ei ole liikmesriigi pädev asutus kohustatud andma hüvitist tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodide eest, mida võetakse riski realiseerumisel arvesse, kui:

– nimetatud perioodide kestus on alla ühe aasta

ja

– üksnes neid perioode arvesse võttes ei teki nimetatud õigusaktide alusel õigust hüvitisele.

Käesolevas artiklis tähendavad perioodid kõiki kindlustus-, töö-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamisperioode, mis annavad õiguse asjaomasele hüvitisele või otseselt suurendavad seda.“

9 Määruse nr 883/2004 artikli 65 „Töötud, kes elasid muus liikmesriigis kui pädev riik“ lõike 2 esimeses lauses ja lõike 5 punktis a on sätestatud:

„2. Täielikult töötu isik, kes oma viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal elas muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, ja kes elab jätkuvalt selles liikmesriigis või naaseb sellesse liikmesriiki, peab olema kättesaadav elukohajärgse liikmesriigi tööhõivetalitusele. […]

[…]

5. a) Lõike 2 esimeses ja teises lauses osutatud töötu isik saab hüvitisi kooskõlas elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidega, nagu oleks neid tema suhtes kohaldatud tema viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal. Nimetatud hüvitisi maksab elukohajärgne asutus."

Määrus nr 987/2009

10 Määruse nr 987/2009, milles sätestatakse määruse nr 883/2004 rakendamise kord, III jaotise IV peatükis on ette nähtud invaliidsushüvitisi ning vanadus- ja toitjakaotuspensioni käsitlevad eeskirjad.

11 Määruse nr 987/2009 artiklis 45 „Hüvitiste taotlemine" on muu hulgas sätestatud:

A. *[Määruse nr 883/2004] artikli 44 lõike 2 kohaste A-tüüpi õigusaktide kohaste hüvitiste taotluste esitamine*

[…]

B. *Muude hüvitisetaotluste esitamine*

4. Muudel kui lõikes 1 nimetatud juhtudel esitab taotleja taotluse oma elukohajärgsele asutusele või selle liikmesriigi asutusele, kelle õigusakte viimasena tema suhtes kohaldati. […]

[…]".

12 Määruse nr 987/2009 artiklis 47 „Taotluste läbivaatamine asjaomastes asutustes" on muu hulgas sätestatud:

„A. *Kontaktasutus*

1. Asutusi, kellele esitatakse või edastatakse hüvitisetaotlus vastavalt [määruse nr 987/2009] artikli 45 lõikele 1 või 4, nimetatakse edaspidi „kontaktasutusteks". […]

Lisaks hüvitisetaotluste läbivaatamisele tema kohaldatavate õigusaktide kohaselt korraldab see asutus kontaktasutuse ülesannete täitmisel andmevahetust, otsustest teatamist ja toiminguid, mis on vajalikud taotluse läbivaatamiseks asjaomastes asutustes, ning esitab taotlejale taotluse korral kogu asjaomase teabe läbivaatamisel esinevate ühendusega seotud aspektide kohta ja hoiab teda kursis läbivaatamise käiguga.B. *[Määruse nr 883/2004] artikli 44 kohaste A-tüüpi õigusaktide kohaste hüvitiste taotluste läbivaatamine*

[…]

C. *Muude hüvitisetaotluste läbivaatamine*

4. Muudel kui lõikes 2 nimetatud juhtudel saadab kontaktasutus viivitamata hüvitisetaotlused ja kõik talle kättesaadavad dokumendid ning vajaduse korral kõik taotleja esitatud asjaomased dokumendid kõigile kõnealustele asutustele, et nad kõik saaksid samal ajal alustada taotluse läbivaatamist. Kontaktasutus teatab teistele asutustele kindlustus- või elamisperioodid, mille suhtes kohaldatakse tema õigusakte. Ta osutab samuti, millised dokumendid esitatakse hiljem, ja täiendab taotlust võimalikult kiiresti.

5. Iga kõnealune asutus teatab kontaktasutusele ja muudele kõnealustele asutustele võimalikult kiiresti kindlustus- või elamisperioodid, mille suhtes kohaldatakse tema õigusakte.

6. Iga kõnealune asutus arvutab hüvitiste summa [määruse nr 883/2004] artikli 52 kohaselt ja teatab kontaktasutusele ja teistele asjaomastele asutustele oma otsuse, maksmisele kuuluvate hüvitiste summa ja mis tahes muu [määruse nr 883/2004] artiklite 53–55 kohaldamiseks vajaliku teabe.

[…]“.

Belgia õigus

13 Belgia 14. juuli 1994. aasta konsolideeritud seaduse kohustusliku ravi- ja hüvitiskindlustuse kohta (gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen; edaspidi „ZIV seadus“) artikli 32 kohaselt on registreeritud töötutel õigus selle seaduse III jaotise III peatükis määratletud tervishoiuteenustele kõnealuses seaduses sätestatud tingimustel.

14 ZIV seaduse artikli 86 lõike 1 punktis c on ette nähtud, et registreeritud töötud saavad juhul, kui neil on selleks õigus, selle seaduse IV jaotise III peatükis määratletud töövõimetushüvitisi kõnealuses seaduses sätestatud tingimustel.

15 ZIV seaduse artiklis 87 on sätestatud, et selle seaduse artikli 86 lõikes 1 nimetatud õigustatud isik, kes on töövõimetu, saab tema töövõimetuse algusest kulgema hakkava üheaastase perioodi iga tööpäeva kohta või sama perioodi iga kalendripäeva kohta, mis on võrdsustatud tööpäevaga, „esmase töövõimetuse hüvitist“.

16 ZIV seaduse artikli 93 sõnastusest tuleneb, et kui töövõimetus kestab kauem kui esmase töövõimetuse periood, makstakse töövõimetuse jooksul iga tööpäeva kohta või sellega võrdsustatud kalendripäeva kohta „invaliidsushüvitist“.

17 Enne 1. maid 2017 tekkinud töövõimetuse kohta näeb ZIV seaduse artikli 128 lõige 1 ette, et selle seaduse IV jaotises ette nähtud hüvitiste saamiseks peavad nimetatud seaduse artikli 86 lõikes 1 viidatud õigustatud isikud olema selle õiguse taotlemisele eelnenud kuue kuu jooksul töötanud 120 tööpäeva vastavalt 3. juuli 1996. aasta kuningliku dekreedi, millega rakendatakse seadus kohustusliku ravi- ja hüvitiskindlustuse kohta (Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen) (*Moniteur belge*, 31.7.1996, lk 20285), redaktsioonis, mida kohaldatakse enne 1. maid 2017 tekkinud töövõimetusele, artiklile 203.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 Madalmaade kodanik M. Vester, kes elab Belgias, töötas Madalmaades 10. novembrist 1997 kuni 31. märtsini 2015 ja alates 2. aprillist 2015 sai ta Belgia pädevalt asutuselt töötushüvitist.

19 M. Vester registreeris end 7. aprillil 2015 Belgia pädevas ametiasutuses töövõimetuks. Kuigi tema puhul ei olnud täidetud Belgia õigusnormides sätestatud tingimused, määras Belgia pädev asutus talle alates eelnimetatud kuupäevast kuni 6. aprillini 2016 töövõimetushüvitise määruse nr 883/2004 artiklis 6 ette nähtud kindlustusperioodide liitmise põhimõtte alusel.

20 M. Vester sai 7. aprillil 2016 Belgias invaliidsusstaatuse.

21 M. Vester esitas 17. mai 2016. aasta kirjas Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringenile (töötajate kindlustust haldav asutus, Madalmaad; edaspidi „UWV“) taotluse määrata talle Madalmaades invaliidsushüvitis.

22 UWV teavitas 19. mai 2016. aasta vastuses M. Vesterit asjaolust, et vastavalt Madalmaade õigusnormidele on invaliidsusstaatuse saamine ja sellest tuleneva hüvitise määramine võimalik alles pärast 104 nädala pikkuse „esialgse töövõimetusperioodi“ möödumist ja kuna tal oli Belgias täitunud ainult 52 nädala pikkune „esialgne töövõimetusperiood“, ei saa talle sellist hüvitist määrata ja talle võidakse hüvitist maksma hakata alles alates 4. aprillist 2017.

23 INAMI teavitas 18. augusti 2016. aasta otsusega M. Vesterit asjaolust, et kuna kuupäevaks, mil ta registreeris oma töövõimetuse, millele järgnes tema tunnistamine invaliidiks, oli talle arvestatud kõigest neli Belgia sotsiaalkindlustusega kaetud päeva, siis ei vastanud ta Belgias invaliidsushüvitise saamise tingimustele ning seetõttu keelduti talle määruse nr 883/2004 artikli 57 alusel selle hüvitise määramisest. M. Vester esitas selle otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

24 Samal päeval esitas INAMI määruse nr 987/2009 artikli 47 kohaselt hüvitisetaotluse UWVle, kes jättis selle rahuldamata samadel põhjendustel, kui on ära toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 22.

25 Alates 4. aprillist 2017, mil M. Vesteril täitus Madalmaade õigusnormidega nõutud 104 nädala pikkune „esialgne töövõimetusperiood“, mille jooksul ta ei saanud töövõimetushüvitist, mida põhimõtteliselt antakse töötajatele, kel see periood on täitunud, tunnustati Madalmaades tema invaliidsusseisundit ja Madalmaade pädev asutus määras talle invaliidsushüvitise.

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuna Belgia ja Madalmaade õigusnormid erinevad selles osas, kui kaua kestab „esialgne töövõimetusperiood“, mille alusel antakse Belgias ja Madalmaades invaliidsusstaatus, siis ei saanud M. Vester Belgia õiguse kohase „esialgse töövõimetusperioodi“ lõppemise kuupäevast 7. aprillil 2016 kuni Madalmaade õiguse kohase „esialgse töövõimetusperioodi“ lõppemiseni 3. aprillil 2017 mitte mingit hüvitist. Nimetatud kohtul on tekkinud kahtlused sellise olukorra kooskõla suhtes ELTL artiklitega 45 ja 48.

27 Neil asjaoludel otsustas arbeidsrechtbank Antwerpen (Antwerpeni töökohus, Belgia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [ELTL] artiklitega 45 ja 48 on vastuolus, kui ajal, mil lõpeb ooteajaks olev 52 nädala pikkune töövõimetusperiood, mille vältel maksti haigushüvitist, ja algab töövõimetusperiood, keeldub viimati pädev liikmesriik, tuginedes [määruse nr 883/2004] artiklile 57, andmast õigust invaliidsushüvitistele ja teine liikmesriik, kes ei ole viimati pädev liikmesriik, rakendab proportsionaalse invaliidsushüvitise õiguse hindamisel kooskõlas selle liikmesriigi õigusega 104 nädala pikkust ooteaega?

2. Kas sellisel juhul on kooskõlas vaba liikumise õigusega, et asjaomane isik saab sellise ooteajas sisalduva lünga vältel vaid sotsiaalabi, või kohustavad [ELTL] artiklid 45 ja 48 liikmesriiki, kes ei ole viimati pädev, hindama õigust invaliidsushüvitistele pärast viimati pädeva riigi õiguses ette nähtud ooteaja lõppemist, olgugi et selle liikmesriigi õigus, kes ei ole viimati pädev, seda teha ei luba?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub eelotsuse küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt selgitada, kas ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus olukord, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kus töötajal, kelle elukoha liikmesriigi pädev asutus tunnistab ta pärast üheaastast töövõimetusperioodi invaliidiks, ei ole siiski selle liikmesriigi õigusnormide alusel õigust invaliidsushüvitisele, ja selle liikmesriigi pädev asutus, kus töötajal on täitunud kõik kindlustusperioodid, nõuab veel ühe aastase töövõimetusperioodi täitumist, et tunnustataks tema invaliidsusseisundit ja antaks talle õigus saada proportsionaalset invaliidsushüvitist, ilma et sel perioodil makstaks töötajale töövõimetushüvitist.

29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks tuleb kõigepealt meelde tuletada, et määrus nr 883/2004, mille eesmärk on tagada erinevate riiklike süsteemide koordineerimine, lubab erinevate riiklike süsteemide olemasolu, ega loo ühist sotsiaalkindlustussüsteemi. Järjepideva kohtupraktika kohaselt säilitavad liikmesriigid seega pädevuse korraldada oma sotsiaalkindlustussüsteeme (vt analoogia alusel 21. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punkt 38).

30 Seega, kui Euroopa Liidu tasandil ei ole ühtlustamist toimunud, määratakse iga liikmesriigi õigusaktidega kindlaks muu hulgas tingimused, mis annavad õiguse hüvitisele (21. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punkt 39).

31 Liikmesriigid peavad selle pädevuse teostamisel siiski järgima liidu õigust, eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu sätteid, mis käsitlevad kõigile liidu kodanikele tagatud vabadust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (21. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punkt 40).

32 Seoses sellega tuleb rõhutada, et Euroopa Liidu toimimise leping ei taga töötajale, et tema tegevuse laiendamine mitmesse liikmesriiki või tegevuse üleviimine teise liikmesriiki ei mõjuta tema sotsiaalkindlustust. Sõltuvalt erinevustest liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusnormide vahel võib selline tegevuse laiendamine või üleviimine olla töötaja jaoks sotsiaalkindlustusega seoses erinevatel juhtudel enamal või vähemal määral soodsam või ebasoodsam. Sellest tulenevalt on ka ebasoodsamad liikmesriigi õigusnormid ELTL artiklite 45 ja 48 sätetega kooskõlas, kui need ei sea asjaomast töötajat halvemasse olukorda võrreldes nende töötajatega, kes tegutsevad ainult selles liikmesriigis, kus need normid kehtivad, või võrreldes nendega, kelle suhtes need normid kehtisid juba varem, ning kui need ei kohusta tasuma kasutuid sotsiaalkindlustuse makseid (vt selle kohta 1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Leyman, C-3/08, EU:C:2009:595, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Nii on Euroopa Kohus korduvalt asunud seisukohale, et ELTL artikli 45 eesmärki ei saavutata, kui võõrtöötajad, kes on kasutanud vaba liikumise õigust, kaotavad sellised sotsiaalkindlustushüvitised, mis on neile tagatud ühe liikmesriigi õigusaktide alusel. Niisugune tagajärg võib panna liidu töötaja loobuma oma õiguse vabalt liikuda kasutamisest ning kujutab endast seega nimetatud vabaduse takistust (1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Leyman, C-3/08, EU:C:2009:595, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et Belgia ja Madalmaade invaliidsuskindlustuse süsteemid seavad invaliidsusseisundi tunnustamise tingimuseks, et asjaomasel töötajal on täitunud „esialgne töövõimetusperiood“, mille jooksul ta saab töövõimetushüvitist. Alles pärast kõnealuse perioodi möödumist omandab asjaomane töötaja invaliidsusstaatuse ja saab invaliidsushüvitist. Ent Belgia ja Madalmaade õigusnormid erinevad selle perioodi pikkuse osas, kuivõrd need näevad ette, et seesama periood kestab vastavalt üks ja kaks aastat.

35 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest oli M. Vesteril, kes sai alates 7. aprillist 2015 töötushüvitist Belgia õigusnormide alusel ja kelle suhtes kohaldati neid norme vastavalt määruse nr 883/2004 artikli 11 lõikele 3, Belgias täitunud nende õigusnormidega ette nähtud üheaastane „esialgne töövõimetusperiood“ ja ta sai sel ajavahemikul töövõimetushüvitist mitte Belgias täitunud kindlustusperioodide põhjal, sest need ei olnud piisavad, vaid Madalmaades täitunud kindlustusperioodide alusel vastavalt määruse nr 883/2004 artiklis 6 ette nähtud kindlustusperioodide liitmise põhimõttele.

36 Selle perioodi lõpus tunnustas Belgia pädev asutus M. Vesteri invaliidsusseisundit, kuid keeldus määramast talle invaliidsushüvitist.

37 Seoses sellega olgu märgitud, et määruse nr 883/2004 artikli 57 lõike 1 alusel võib liikmesriigi pädev asutus keelduda hüvitise määramisest kohaldatavate õigusaktide kohaselt täitunud perioodide eest, kui nimetatud perioodide kestus on alla ühe aasta ja kui üksnes neid perioode arvesse võttes ei teki nimetatud õigusaktide alusel õigust hüvitisele.

38 Käesoleval juhul ei ole vaidlust küsimuses, et M. Vester ei olnud Belgias teinud piisavalt sissemakseid kindlustussüsteemi ja võis invaliidsushüvitist saada üksnes Madalmaades täitunud kindlustusperioodide alusel.

39 Kui Belgia ametiasutus oli määruse nr 987/2009 artikli 47 alusel edastanud pädevale Madalmaade asutusele invaliidsushüvitise taotluse, keeldus viimati nimetatu aga M. Vesteri invaliidusseisundit tunnustamast ja talle sellega seotud hüvitist määramast põhjendusel, et M. Vesteril ei olnud täitunud kahe aasta pikkune töövõimetusperiood, mille näevad ette Madalmaade õigusnormid.

40 Seetõttu nõudis nimetatud asutus, et M. Vesteril täituks „esialgse töövõimetusperioodi“ teine aasta, mis on sätestatud Madalmaade õigusnormides, kuid ei määranud talle sellega seotud hüvitist.

41 Kuigi põhikohtuasjas vaidlusalune Madalmaade õigusnorm ei erista *a priori* võõrtöötajaid ja paikseid töötajaid, kui see näeb üldjuhul ette pärast kaheaastast töövõimetuse perioodi ülemineku invaliidsusstaatusele, toob see praktikas kaasa M. Vesteri olukorras oleva võõrtöötaja ebasoodsama kohtlemise teise töövõimetusaasta jooksul paiksete töötajatega võrreldes ja viib selleni, et esimesena nimetatud kaotavad sellised sotsiaalkindlustushüvitised, mis need õigusnormid peaksid neile tagama.

42 Eelotsusetaotlusest selgub nimelt, et töötajad, kes erinevalt M. Vesterist ei kasuta oma õigust vabale liikumisele ja kellel täitub kogu töövõimetusperiood Madalmaade õigusnormide alusel, saavad kahe aasta jooksul, mil see ajavahemik kestab, Madalmaade pädevalt asutuselt töövõimetushüvitist.

43 Samas ei ole vaidlust küsimuses, et M. Vester ei saanud sellist hüvitist teise töövõimetusaasta jooksul, mis tal täitus Madalmaade õigusnormide alusel.

44 Neil kaalutlustel tuleb sedastada, et põhikohtuasjas Madalmaade õigusnormide kohaldamine võõrtöötaja suhtes, kes oli sellises olukorras nagu M. Vester, toob kaasa ELTL artikli 45 eesmärgiga kokkusobimatud tagajärjed, mis tulenevad asjaolust, et M. Vesteri õigus invaliidsushüvitisele oli reguleeritud kahe liikmesriigi õigusaktidega, mis üksteisest erinevad.

45 Euroopa Kohus on juba asunud seisukohale, et sellise õigusaktide lahknevuse korral kohustab ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte liikmesriikide pädevaid asutusi kasutama kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid ELTL artikli 45 eesmärgi saavutamiseks (vt selle kohta 1. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Leyman, C-3/08, EU:C:2009:595, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Selle kohta tuleb märkida, et Euroopa Kohtu järjepidevast praktikast tuleneb, et kui liikmesriigi õigus näeb liidu õigust rikkudes ette eri isikurühmade erineva kohtlemise, tuleb ebasoodsamas olukorras olevaid isikuid kohelda samamoodi ja anda neile samad eelised, mis on ülejäänud isikutel. Liidu õiguse nõuetekohaselt rakendamata jätmise korral on soodustatud isikutele kohaldatav kord ainus süsteem, millele saab õiguspäraselt tugineda (13. juuli 2016. aasta kohtuotsus Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. juuni 2018. aasta kohtuotsus Crespo Rey, C-2/17, EU:C:2018:511, punkt 73).

47 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest ja nagu juba on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, saavad paiksed töötajad, kes ei ole kasutanud oma õigust vabalt liikuda ja kellel täitub kogu töövõimetusperiood Madalmaade õigusnormide alusel, kogu selle ajavahemiku jooksul töövõimetushüvitist. See õiguslik raamistik on seega see süsteem, millele saab õiguspäraselt tugineda eelmises punktis viidatud kohtupraktika tähenduses.

48 Mõistagi tuleb asjaomaste liikmesriikide pädevatel asutustel kindlaks teha, millised on riigisiseses õiguses sobivaimad vahendid võõrtöötajate ja paiksete töötajate võrdse kohtlemise saavutamiseks. Tuleb aga rõhutada, et see eesmärk on *a priori* saavutatav nii, et ka sellistele võõrtöötajatele, kes on põhikohtuasjas käsitletavas olukorras, määratakse töövõimetushüvitis teise töövõimetusaasta jooksul, mille näevad ette Madalmaade õigusnormid.

49 Silmas pidades eeltoodud kaalutlusi, tuleb esitatud küsimustele vastata, et ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus olukord, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kus töötajal, kelle elukoha liikmesriigi pädev asutus tunnistab ta pärast üheaastast töövõimetusperioodi invaliidiks, ei ole siiski selle liikmesriigi õigusnormide alusel õigust invaliidsushüvitisele, ja selle liikmesriigi pädev asutus, kus töötajal on täitunud kõik kindlustusperioodid, nõuab veel ühe aastase töövõimetusperioodi täitumist, et tunnustataks tema invaliidsusseisundit ja antaks talle õigus saada proportsionaalset invaliidsushüvitist, ilma et sel perioodil makstaks töötajale töövõimetushüvitist.

Kohtukulud

50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus olukord, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kus töötajal, kelle elukoha liikmesriigi pädev asutus tunnistab ta pärast üheaastast töövõimetusperioodi invaliidiks, ei ole siiski selle liikmesriigi õigusnormide alusel õigust invaliidsushüvitisele, ja selle liikmesriigi pädev asutus, kus töötajal on täitunud kõik kindlustusperioodid, nõuab veel ühe aastase töövõimetusperioodi täitumist, et tunnustataks tema invaliidsusseisundit ja antaks talle õigus saada proportsionaalset invaliidsushüvitist, ilma et sel perioodil makstaks töötajale töövõimetushüvitist.

Allkirjad